

שמיני עצרת זמן שמחתנו

שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אֵשֶׁה לִּי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשֶׁה לִּי עֲצֵרֶת הוּא כָּל-מְלֶאכֶת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

גם מנהג הקריאה ביום שמיני עצרת לא היה אחיד. יש לפחות שש אפשרויות של קרה"ת בשמע"צ במשך הדורות.

למעשה, כבר בתקופה קדומה התקבל המנהג ברוב ככל תפוצות ישראל שביום שמיני עצרת קוראים **כל הבכור** ולמחרת ביו"ט שני קוראים פרשת **וזאת הברכה** ומסיימים את התורה. כך נולד הכינוי **שמחת תורה** (וכאילו יש שני ימים טובים: שמיני עצרת, ולמחרת: שמחת תורה). כשבחסדי ה' החל להתבסס שוב הישוב היהודי בארה"ק, התקבל בכל הקהלות בארץ לסיים את התורה ביום זה, ובו נהגו המנהגים שהיו נהוגים בחו"ל ביום 'שמחת תורה'.

גדולי ישראל במשך הדורות לא הורו לבטל את עניין סיום התורה ביום הזה, וכך נשאר הדבר עד היום. יתכן שיש מה לדון כיום, כאשר בחסדי ה' עיקר עם ישראל נמצא בארה"ק, ואין אנו נגררים אחר אותם יהודים בודדים האנוסים - כל אחד מסיבותיו - לשבת בארץ העמים הטמאה (על היושבים שם במזיד, וכל שכן על המשמיצים את יושבי ארה"ק, אין עניין לדון. יחזירם ה' בתשובה שלמה).

יש השוכחים לגמרי את שמיני עצרת, ומתייחסים רק לשמחת תורה. יש מרבותינו שכתבו טעמים המקשרים בין שמע"צ לעצם עניין סיום התורה. אך ודאי שאין לשכוח את עיקר עניין היום.

יסוד אחד שחייבים לשים לב אליו: בשביל יהודי, המועד - ובעיקר היו"ט - זו השמחה הגדולה ביותר. אין צורך לחפש סיבה אחרת לשמחה. ביו"ט שני של גלויות השתמשו לפעמים בטעמים אחרים. אך אנו בארה"ק איננו זקוקים לכך.

מפני קוצר הזמן, אני נאלץ לקצר כאן בכמה דברים בהם ראוי להאריך ולהרחיב.

אעיר כאן הערה אחת כללית, לאורה יש ללכת ביום הזה (ובקיום כל מצוה מהתורה): יש לדעת מה העיקר ומה הטפל.

הארכתי יותר במאמר אותן כתבתי בס"ד לפני כשנתיים **שמיני עצרת-שמחת תורה. העיקר והטפל**. הדפסתיו שוב בשנה זו.

לאחר שבעת ימי חג הסוכות אנו חוגגים עוד יום טוב אחד: **שמיני עצרת**. הוא היום השמיני של חג הסוכות-חג האסיף, אך לגבי עניינים מסויימים (פז"ר קש"ב) הוא 'רגל בפני עצמו'.

בתורה לא נאמר טעם לחג זה. חז"ל כתבו מספר טעמים לחג הזה. אחד הטעמים הוא משום 'קשה עלי פרידתכם' לאחר שבעת ימי החג בהם הקרבנו שבעים פרים.

בקרנ מוסף של יום זה, מקריבים פר אחד - כמו בר"ה ויוה"כ - פחות פרים ממה שמקריבים בר"ח ובכל יום משלשת הרגלים (בשבעת ימי הפסח וכן בשבועות מקריבים שני פרים בכל יום, ובחג הסוכות מקריבים בכל ימי החג שבעים פרים בסך הכל).

בתורה שבעל פה קבלנו שגם ביום זה יש חיוב שמחה, אך ודאי שחיוב השמחה בו הוא פחות משבעת ימי חג הסוכות. אמנם **הרמב"ם במורה נבוכים** כתב שטעם ציווי התורה על שמחת יום זה הוא, כי אם יש אדם שבסוכה אינו שמח כל כך, נתנה לנו התורה יום אחד נוסף בו אפשר לשמוח גם בבית.

עם כל זה, ברור שחיוב השמחה בשמיני עצרת הוא פחות משאר ימי החג (אף שהוא 'מקרא קדש', וודאי שחייב בסעודה כמו יו"ט).

שמחת תורה

בזמן רבותינו הגאונים (ויש אומרים שאף בזמן התלמוד היה כן) נהגו כבר ברוב הקהילות בחו"ל לסיים את התורה ביו"ט שני של שמיני עצרת (שכמו כל יו"ט שני של גלויות, אף עליו אין מקבלים שכר), ולכן כונה **שמחת תורה**. בארץ ישראל באותה תקופה נהגו ברוב הקהילות לסיים את התורה רק אחת לשלש (או יותר נכון: שלש וחצי) שנים. היו קהילות רבות בארץ ישראל בהן נהגו לסיים את התורה פעם בשנה כבני בבל, אך הם לא נהגו לסיים בשמע"צ, אלא באחת השבתות שבתחילת השנה. לא ידוע מה נהגו באותם ימים בני בבל שזכו לשבת בארה"ק ועשו רק יו"ט אחד.

להערות והארות בענייני העלון:

יחזקאל נוימן קצות החשן 9/6 מודיעין עילית. 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com. וכן בקו **התורה והמצוה** 0773541079 ניתן לתרום (גם הנצחות לע"נ, להצלחת, וכד') בעמדות נדרים פלוס: 'עדת יראים-אושטרייך' לשונית 'תרומות עבור קונטרסים וחיבורים'.

זמני התפלות בקהלתנו ק"ק עדת יראים-אושטרייך מודיעין עילית (נתיבות המשפט 111 ב'):

שמיני עצרת-שמחת תורה: מנחה עיר"ט וביו"ט: 5:35. שחרית: 8:30. ערבית מוצי"ט: 6:50.

סיום תפלת מוסף (משוער): 11:30. קידושא רבא לאחר התפילה. משתה ושמחה וסעודה שלישית: לפני מנחה

יבנה המקדש: שמיני עצרת: כהונה: **יחזקאל** לוי: **אליהו**. השיר: **הזיו לך ומי כמכה**. מסכת שבת: כ.